

הַלְבוֹת תְּפִלָּה פָּרָק ז

א. כְּשֶׁתִּקְנֶה חֲכָמִים דְּבָרֵי תְּפִלּוֹת אֵלֶּה, תִּקְנֶה בְּרָכוֹת אַחֲרוֹת לְבָרֶךְ אוֹתָן בְּכָל יוֹם; וְאֵלֶּה הֵן: כְּשִׁיכְנֶס אָדָם לְמִטָּתוֹ לִישֹׁן בְּלִילָה, מְבָרֵךְ: בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּפִיל חֲבָלֵי שִׁנָּה עַל עֵינַי, וּמֵאִיר לְאִישׁוֹן בֵּת עֵינַי; יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי, שְׁתַּצִּילֵנִי מִיָּצָר רָע, וּמִפְּגַע רָע, וְאֵל יִבְהַלּוּנִי חֲלוּמוֹת רָעוֹת וְלֹא הִרְהוּרִים רָעִים, וְתִהְיֶה מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְתַעֲמִידֵנִי מִמָּוֶה לְחַיִּים וְלִשְׁלוֹם, וְהָאִירָה עֵינַי פֶּן אִישָׁן הַמָּוֶת; בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַמֵּאִיר לְכָל הָעוֹלָם.

ב. וְקוּרָא פְּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה מִקְרִית שְׁמַע, וַיִּישָׁן; וְאִם אֲנִסְתָּהוּ שִׁנָּה קוּרָא אֶפְלוּ פְּסוּק רִאשׁוֹן אוֹ פְּסוּקֵי רַחֲמִים, וְאַחֵר כָּךְ יִישָׁן.

ג. בְּשַׁעַה שְׁיִיקֵץ בְּסוֹף שִׁינָתוֹ, מְבָרֵךְ וְהוּא עַל מִטָּתוֹ כָּךְ: אֱלֹהֵי, הַנִּשְׁמָה שְׁנִתְּתָ בִּי טְהוֹרָה אַתָּה בְּרִאשִׁתָּהּ, וְאַתָּה יִצְרָתָהּ, וְאַתָּה נִפְחָתָהּ בִּי, וְאַתָּה מְשַׁמְרָהּ בְּקִרְבִּי, וְאַתָּה עֲתִיד לְטַלָּהּ מִמֶּנִּי, וְאַתָּה עֲתִיד לְהַחְזִירָהּ לִי לְעֲתִיד לְבוֹא; וְכָל זְמַן שֶׁהַנִּשְׁמָה בְּקִרְבִּי, מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי, רַבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים; בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַמַּחְזִיר נְשָׁמוֹת לְפָגְרִים מֵתִים.

ד. כְּשֶׁשׁוּמַע קוֹל הַתְּרַנְגּוֹל מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַנוֹתֵן לְשָׁכְוֵי בֵּינָה לְהַבִּין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה. כְּשֶׁלּוֹבֵשׁ בְּגָדָיו מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מְלַבֵּשׁ עֲרֻמִּים. כְּשֶׁמְנִיחַ סְדִינּוֹ עַל רִאשׁוֹ מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתַפְאָרָה. כְּשֶׁמַּעֲבִיר יָדָיו עַל עֵינָיו מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, פּוֹקֵחַ עֵוְרִים. כְּשִׁישֵׁב עַל מִטָּתוֹ מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מַתִּיר אֲסוּרִים. כְּשֶׁמּוֹרִיד רִגְלָיו מִן הַמִּטָּה וּמְנִיחָם עַל הָאָרֶץ מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, רוֹקֵעַ הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם. כְּשֶׁעוֹמֵד מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, זוֹקֵף כְּפוּפִים. כְּשֶׁנוֹטֵל יָדָיו מְבָרֵךְ תַּחֲלָה בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדִים. כְּשֶׁרוֹחֵץ פָּנָיו מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמַּעֲבִיר שִׁנָּה מֵעֵינַי וְתַנּוּמָה מֵעַפְּעָפִי; יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּרְגִּילֵנִי לְדַבֵּר מִצְוָה, וְאֵל תַּרְגִּילֵנִי לְדַבֵּר עֲבָרָה, וְתִשְׁלַט בִּי יֵצֶר טוֹב, וְאֵל תִּשְׁלַט בִּי יֵצֶר רָע, וְתַחֲזִקֵנִי בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְתִתֵּן חֵלְקִי בְּתוֹרָתְךָ, וְתִתַּנֵּנִי לַחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינַי כָּל רוּאִי, וְתַגְּמִלֵּנִי חֲסִדִּים טוֹבִים מִלְּפָנֶיךָ; בְּרוּךְ אַתָּה ה', גּוֹמֵל חֲסִדִּים טוֹבִים.

ה. וְכָל זְמַן שְׁיִכְנֶס אָדָם לְבֵית הַפֶּסֶא אוֹמֵר קֹדֶם שְׁיִכְנֶס, הַתְּכַבְּדוּ מַכְבָּדִים קְדוֹשִׁים, מִשְׁרָתִי עָלִיוֹן, שְׁמִרוֹנִי עַד שְׁאֲכַנֶּס וְאַצֵּא, כִּי זֶה דֶּרֶךְן שְׁלִבְנֵי אָדָם. וְאַחֵר שְׁיֵצֵא מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחִכְמָה, וּבָרָא בּוֹ נְקָבִים נְקָבִים וְחִלְלִים חִלְלִים, מֵהֵן סְתוּמִים וּמֵהֵן פְּתוּחִים, שְׂאֵם יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֵן אוֹ יִפְתַּח, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם אֶפְלוּ שַׁעַה אַחַת; בְּרוּךְ אַתָּה ה', רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמַפְּלִיא לַעֲשׂוֹת.

ו. כְּשֶׁחֲגוּר חֲגוּרוֹ מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָה. כְּשֶׁלּוֹבֵשׁ מִנְעָלוֹ מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שַׁעֲשֵׂה לִּי כָּל צְרָכִי. כְּשֶׁמַּהֲלֵךְ לְצֵאת לְדֶרֶךְ מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּכִין מַצְעָדִי

גבר. ומִבְרַךְ אָדָם בְּכָל יוֹם בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
שְׁלֹא עָשִׂי גוֹי; בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלֹא עָשִׂי
עֶבֶד; בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלֹא עָשִׂי אִשָּׁה.

ז. שְׁמוֹנֶה עָשָׂר בְּרָכוֹת אֱלוֹ, אֵין לָהֶן סֹדֶר, אֲלֹא מִבְרַךְ כָּל
אֶחָת מֵהֶן עַל דְּבַר שֶׁהַבְּרָכָה בְּשִׁבְלֹו, בְּשַׁעֲתֹו. כִּיצַד הָרִי שְׁחָגֵר
חֲגוּרֹו וְהוּא עַל מִטָּתֹו, מִבְרַךְ אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל; שָׁמַע קוֹל הַתְּרַנָּגוּל
אֲחֵר כֶּךָ, מִבְרַךְ הַנּוֹתֵן לְשָׁכוֹי בִּינָה. וְכָל בְּרָכָה מֵהֶן שְׁלֹא נִתְחַיֵּב
בָּהּ, אֵינוּ מִבְרַךְ אוֹתָהּ.

ח. כִּיצַד: לֵן בְּכִסּוּתֹו, אֵינוּ מִבְרַךְ כְּשֶׁעוֹמֵד מִלְּבִישׁ עֲרָמִים;
הֵלֶךְ יַחַף, אֵינוּ מִבְרַךְ שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרָכִי. בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים
וְתַשְׁעָה בָּאָב, שְׁאֵין שָׁם רְחִיצָה, אֵינוּ מִבְרַךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם,
וְלֹא הַמַּעֲבִיר שִׁינָּה. אִם לֹא נִכְנַס לְבֵית הַכֶּסֶּא, אֵינוּ מִבְרַךְ אֲשֶׁר
יַצֵּר אֶת הָאָדָם. וְכֵן שְׁאֵר בְּרָכוֹת אֱלוֹ.

ט. נִהְגוּ הָעָם בְּרַב עֲרִינוֹ, לְבָרֵךְ בְּרָכוֹת אֱלוֹ כֹּלֵן זֹו אַחֵר זֹו
בְּבֵית הַכְּנָסֶת, בֵּין נִתְחַיְבוּ בָהֶן, בֵּין לֹא נִתְחַיְבוּ בָהֶן. וּטְעוֹת
הֵינּוּ בִידֵם, וְאֵין רְאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְלֹא יִבְרַךְ אָדָם בְּרָכָה, אֲלֹא
אִם כֵּן נִתְחַיֵּב בָּהּ.

י. הַמְשָׁכִים לְקָרוֹת בַּתּוֹרָה קִדְּם שִׁיקְרָא קְרִית שְׁמַע, בֵּין קְרָא
בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב בֵּין בַּתּוֹרָה שֶׁבַּעַל פִּה נּוֹטֵל יָדָיו תַּחֲלָה, וּמִבְרַךְ
שְׁלוֹשׁ בְּרָכוֹת, וְאַחֵר כֶּךָ קוֹרָא; וְאֱלוֹ הֵן: בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצוּנּוּ עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה.
הָעֶרֶב נָא ה' אֱלֹהֵינוּ, אֶת דְּבָרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ
כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ כָּל בֵּית
יִשְׂרָאֵל, יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תּוֹרָתְךָ לְשִׁמָּה; בְּרוּךְ אַתָּה ה', נּוֹתֵן
הַתּוֹרָה. בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל
הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתֹו; בְּרוּךְ אַתָּה ה', נּוֹתֵן הַתּוֹרָה.

יא. בְּכָל יוֹם, חַיֵּב אָדָם לְבָרֵךְ שְׁלוֹשׁ בְּרָכוֹת אֱלוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ
קוֹרָא מַעֲט מִדְּבָרֵי תּוֹרָה. וְנִהְגוּ הָעָם, לְקָרוֹת בְּרַכַּת כּוֹהֲנִים;
וַיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שְׁקוּרִין "צוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כח, ב); וַיֵּשׁ
מְקוֹמוֹת שְׁקוּרִין שְׁתִּיָּהֶם. וְקוּרִין פְּרָקִים אוֹ הִלְכוֹת מִן הַמִּשְׁנָה,
אוֹ מִן הַבְּרִיתוֹת.

יב. וְשִׁבְחוּ חֲכָמִים הָרָאוּשׁוֹנִים, לְמִי שְׁקוּרָא זְמִירוֹת מִסְפָּר
תָּלִים בְּכָל יוֹם, וְהֵן מִ"תְּהִלָּה, לְדוֹד" (תהילים קמה, א), עַד סוּף
הַסֶּפֶר. וּכְבֹר נִהְגוּ הָעָם לְקָרוֹת פְּסוּקִים לְפָנֵיהֶם, וְלֵאחֲרֵיהֶם;
וְתַקְּנוּ חֲכָמִים בְּרָכָה לְפָנֵי הַזְּמִירוֹת, וְהִיא בְרוּךְ שְׁאֵמֵר, וּבְרָכָה
לֵאחֲרֵיהֶן, וְהִיא יִשְׁתַּבַּח. . . וְאַחֵר כֶּךָ מִבְרַךְ עַל קְרִית שְׁמַע,
וְקוֹרָא קְרִית שְׁמַע.

יג. יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנִּהְגוּ לְקָרוֹת בְּכָל יוֹם אַחֵר שְׁמִבְרָכִין יִשְׁתַּבַּח,
שִׁירַת הַיָּם, וְאַחֵר כֶּךָ מִבְרָכִין עַל שְׁמַע; וַיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שְׁקוּרִין
שִׁירַת הָאֲזִינוּ; וַיֵּשׁ יַחֲידִים, שְׁקוּרִין שְׁתֵּי הַשִּׁירוֹת: הַכָּל לְפִי
הַמִּנְהֵג.

יד. חַיֵּב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם, בֵּין הַיּוֹם וְהַלֵּילָה.
וּמֵה הֵן מֵאָה בְּרָכוֹת אֱלוֹ: שְׁלוֹשׁ וְעֶשְׂרִים בְּרָכוֹת שְׁמִנִּינוּ
בְּפָרֶק זֶה, וְשִׁבַּע בְּרָכוֹת שֶׁלְקְרִית שְׁמַע שְׁחֲרִית וְעֶרְבִית לְפָנֵיהָ
וְלֵאחֲרֵיהָ; וּכְשֶׁמִּתְעַטֵּף בְּצִיצִית, מִבְרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצוּנּוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית;

וּכְשֶׁלּוּבֶשׁ תְּפִלִּין, מְבָרֵךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין; וְשְׁלוֹשׁ תְּפִלוֹת,
בְּכָל תְּפִלָּה מֵהֵן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת. הָרִי שֵׁשָׁה וּשְׁמוֹנִים
בְּרָכוֹת; וְכִשְׁהוּא אוֹכֵל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת שְׁלָכָל יוֹם, מְבָרֵךְ אַרְבַּע
עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שְׁבַע בְּרָכוֹת בְּכָל סְעוּדָה אַחַת כְּשֶׁנוֹטֵל יָדָיו
תַּחֲלָה, וְעַל הַמְּזוֹן אַחַת בַּתְּחִלָּה וְשְׁלוֹשׁ בְּסוֹף, וְעַל הַמַּיִם לְפָנָיו
וּלְאַחֲרָיו, הָרִי שְׁבַע.

טו. בְּזֶמֶן הַזֶּה שֶׁתִּקְנוּ בְּרַכַּת הַמִּינִים בַּתְּפִלָּה, וְהוֹסִיפוּ הַטוֹב
וְהַמְּטִיב בְּבְרַכַּת הַמְּזוֹן נִמְצְאוּ חֲמֵשׁ בְּרָכוֹת יְתֵרוֹת. בְּשִׁבְתוֹת
וַיָּמִים טוֹבִים שֶׁהַתְּפִלָּה שְׁבַע בְּרָכוֹת, וְכֵן אִם לֹא נִתְחַיֵּב בְּשֶׁאֵר
יָמִים בְּכָל הַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ, כְּגוֹן שֶׁלֹּא יֵשֶׁן כָּל הַלַּיְלָה, וְלֹא הִתִּיר
חֲגוּרוֹ, וְלֹא נִכְנַס לְבֵית הַכֶּסֶּא, וְכִיּוֹצֵא בָּאֵלּוּ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים
מֵאָה בְּרָכוֹת מְבָרֵכוֹת שְׁלִפְרוֹת.

טז. כִּי־צַד אוֹכֵל מֵעֵט יָרֵק, וּמְבָרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו; וְחוֹזֵר וְאוֹכֵל
מֵעֵט מִפְּרֵי זֶה, וּמְבָרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו, וּמֵעֵט מִפְּרֵי זֶה, וּמְבָרֵךְ
לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו. שְׁתֵּה יַיִן, מְבָרֵךְ לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו. וּמוֹנֶה כָּל
הַבְּרָכוֹת, עַד שֶׁמִּשְׁלִים מֵאָה בְּכָל יוֹם.

יז. סֵדֶר תְּפִלוֹת, כֵּן הוּא: בְּשַׁחַר, מְשַׁפִּים אָדָם וּמְבָרֵךְ בְּרָכוֹת
אֵלּוּ, וְקוֹרֵא הַזְּמִירוֹת וּמְבָרֵךְ לְפָנֵיהֶן וּלְאַחֲרֵיהֶן. וְקוֹרֵא אֶת
שְׁמַע וּמְבָרֵךְ לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם, וּמַדְלֵג הַקִּדְּשָׁה מְבָרְכָה רִאשׁוֹנָה
שְׁלִפְנִיָּה, שְׁאִין הַיָּחִיד אוֹמֵר קִדְּשָׁה; וְכִשְׁהוּא חוֹתֵם גָּאֵל
יִשְׂרָאֵל, מִיד יַעֲמֹד כְּדִי שִׁסְמֹךְ גָּאֵלָה לְתַפְּלָה, וּמִתְפַּלֵּל מַעֲוִימָד
כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ. וְכִשְׁיִשְׁלִים, יֵשֵׁב וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו, וּמִתְחַנֵּן; וּמִגְבִּיָּה
רִאשׁוֹ, וּמִתְחַנֵּן מֵעַט וְהוּא יוֹשֵׁב, בְּדִבְרֵי תַחֲנוּנִים. וְאַחֵר כֵּן
יִקְרָא "תְּהִלָּה, לְדוֹד" (תהילים קמה, א), וְיִתְחַנֵּן כְּפִי כּוֹחוֹ, וַיִּפְטֹר
לְמַעֲשָׂיו.

יח. וּבַתְּפִלַּת הַמִּנְחָה, מִתְחִיל לְקִרְוֹת "תְּהִלָּה, לְדוֹד" (תהילים
קמה, א), מִיּוֹשֵׁב; וְאַחֵר כֵּן עוֹמֵד, וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַמִּנְחָה;
וְכִשְׁמִשְׁלִים, נוֹפֵל עַל פָּנָיו, וּמִתְחַנֵּן; וּמִגְבִּיָּה רִאשׁוֹ, וְיִתְחַנֵּן
מֵעַט, וַיִּפְטֹר לְמַעֲשָׂיו.

יט. וּבַתְּפִלַּת הָעֶרֶב, קוֹרֵא קְרִית שְׁמַע וּמְבָרֵךְ לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם,
וְסוֹמֵךְ גָּאֵלָה לְתַפְּלָה, וּמִתְפַּלֵּל מַעֲוִימָד; וְכִשְׁיִשְׁלִים, יֵשֵׁב מֵעַט
וַיִּפְטֹר. וְאִם הִתְחַנֵּן אַחֵר תְּפִלַּת עֶרְבִית, הָרִי זֶה מְשַׁבַּח; וְאַף עַל
פִּי שֶׁמְבָרֵךְ הַשְּׁכִיבֵנוּ אַחֵר גָּאֵל יִשְׂרָאֵל, אֵינָהּ הַפְּסָקָה בֵּין גָּאֵלָה
לְתַפְּלָה, וְהָרִי שְׁתִּיחֶן כְּבָרְכָה אַחַת אֲרוּכָה.